

انقلاب ملی عراق نتایج و آثار آن

چرا انقلاب عراق شکست خورد؟

انقلاب ملی و اسلامی عراق، که بر رهبری همه‌جانبه‌ای علمای بزرگ شیعه در نجف، کربلا، کاظمین، و با همکاری تمام عشایر و قبایل عراقی، بر ضد استعمار بریتانیای کبیر سابق؛ شروع شده بود؛ با زورسرنیزه و توپ و تانک، و تجهیزات کامل نیروهای اشغالگر استعماری، و تقویت مداوم آن از خارج، و کمبود اسلحه‌های نیروهای چریک ملی مسلمان و تمام شدن ذخائر جنگی آنها بصورت ظاهر شکست داده شد.

علت پیروزی نیروهای اشغالگر فقط و فقط مرهون تجهیزات کامل جنگی و تقویت دائمی آنها بود «کارل بروکلمان» مورخ و مستشرق بزرگ آلمانی در کتاب خود، در این باره می‌گوید: «... ارتش اشغالگر نخست نتوانست آتش انقلاب را خاموش سازد... آری نیروهای اشغالگر، قبل از نبردهای سخت و گران و قبل از تقویت نیروهای خود با نیروهای اضافی هندی؛ نتوانست انقلاب را بکوبد و شکست دهد...» (۱)

نیروهای مجاهد ملی مجبور بعقب نشینی شده و جبهه‌ها یکی پس از دیگری تسلیم شد؛ ولی این انقلاب و جهاد بزرگ و تاریخی مردم مسلمان عراق، بدون شك در حصول استقلال و آزادی نتایج و آثار درخشان و ارجداری داشت.

مادر این شماره، با رعایت اختصار، بگوشه‌ای از این نتایج و آثار اشاره می‌کنیم.

(۱): تاریخ الشعوب الاسلامیة تألیف کارل بروکلمان ط بیروت - ج ۵ (الدول

آیا انقلاب عراق پیروزی هم داشت ؟ :

مسئله ای که پس از تجزیه و تحلیل اوضاع انقلاب ملی اسلامی عراق ، پیش میآید ، اینست که آیا انقلاب عراق ، که ظاهراً شکست خورد ؛ پیروزی و نتیجه ای هم داشت یا نه ؟ و بهدفعه ای که داشت توانست برسد یا نه ؟ .

در جواب این مسئله ، هر کسی که در تاریخ عراق کتابی نوشته و اوضاع آنرا در دوره قبل از انقلاب و بعد از آن بررسی کرده ، یک نوع جواب داده که از مجموع آنها میتوان این استفاده را نمود که این انقلاب در عین اینکه بصورت ظاهر شکست خورد و کوبیده شد و برای نیروهای ملی خسارت و زیانهای جانی و مالی بیار آورد با پیروزیهایی نیز توأم بود ، که البته بعد از مدتی بدست آمد و یقیناً اگر این انقلاب نبود ، باین زودیها از این آثار و نتایج خبری نمیشد .

استاد عبدالرحمن بزاز ؛ در ضمن کنفرانسهایی که در این باره داده ، و بعد بصورت کتابی منتشر کرده است ، میگوید : « . . . باید دید مقصود از پیروزی چیست ؛ اگر مقصود آنست که ملتی از دولت استعمارگر و اشغالگری ابراز تنفر و انزجار کند ، و بر ضد سیاست وی بپاخیزد ، و خواستار تغییر سیستم حکومت استعماری ، بیک نوع حکومت ملی باشد ، باید گفت که انقلاب پیروز شد .

ولی اگر منظور از آن ؛ طردنهای اجنبی ، تحقق یافتن استقلال کامل و . . . باشد ، جواب دقیق آنست که انقلاب نتوانست باین هدفها تحقق بخشد ، ولی چیزیکه هست اینست که این انقلاب دلیل زنده بودن ملت بوده . و در واقع بشابه جوجه ای بود که تخم را رابشکند و بیرون ببرد و قدم در عالم دیگری بگذارد . . . و البته بعد از آنکه مردم عراق از نوطه های نا جوانمردانه استعمار علیه استقلال عراق و منافع ملی ، اطلاع یافت ، راهی جز انقلاب نداشت . . . » (۱)

آراء و افکار :

یکی دیگر از مورخین معاصر عراقی ؛ استاد سید عبدالرزاق حسنی ، در فصل نهم کتاب خود ، تحت عنوان « آراء و افکار » نظریه عده زیادی از افراد و شخصیت هائیرا که در زمان انقلاب کارگردان بوده و باصطلاح از سران و رهبران انقلاب بودند ، درج نموده است که اطلاع از آنها در درك حقیقت مسئله ، حائز اهمیت است .

(۱) : محاضرات عن العراق من الاحتلال حتى الاستقلال - از استاد عبدالرحمن بزاز

استاد حسنی در ضمن سؤالاتیکه از سران انقلاب ، و از جمله از علمای بزرگ شیعه ،
نموده ، از آنها خواسته که نظر خود را درباره اینکه « عراق از این انقلاب استفاده کرد
یا نه؟ » اعلام دارند و اینک مانظریه چند نفر از علما و چند نفر از رجال سیاسی داهرستوار ؛
و بطور خلاصه ، برای شما ترجمه و نقل میکنیم :

(۱) : - عراق در نتیجه این انقلاب توانست تا حدودی استقلال خود را بدست آورد

که در آنروز سوریه و . هم در آرزوی آن بود . . (سیده هبة الدین شهرستانی) .

(۲) : بنیانگذاری تشکیل یک حکومت اسلامی ، از روز انقلاب شروع شد ، و ما

امید داریم که در آینده ؛ استقلال کامل و اجرای عدالت اجتماعی و حفظ اصول مقدس اسلامی ،

در سایه این انقلاب ؛ عملی شود . (شیخ عبدالکریم جزائری) .

(۳) : ما خواستار تشکیل یک حکومت ملی ، که رئیس آن مرد مسلمانی باشد ، بودیم

و بحمد الله این موضوع هم تحقق یافت و قانون صحیحی برای مملکت تدوین شد . . ولی البته

اشکال کار در اجرای آن و رجال ؛ است . . (شیخ جواد صاحب جواهر) .

(۴) : عراق از این انقلاب استفاده سیاسی برد ، و اگر افرادی با اطلاع بودند

میتوانستند که در شئون اداری و اجتماعی و اقتصادی دخالت کنند یقیناً در آنوقت نتیجه

انقلاب بیشتر میشد (ناجی سویدی) .

(۵) : استقلال فعلی عراق مدیون انقلاب بوده و پی ریزی آن از انقلاب ملی

شروع شد ، و همچنین وحدت ملی و استقلال سیاسی عراق هم مدیون این انقلاب است

(ناجی شوکت) .

(۶) : مقام معتبر عراق در جهان و موقعیت بین المللی آن بدون شك . نتیجه اساسی

این انقلاب بود ؛ در کشورهای عربی دیگر فشار استعمار ، تبعید و زندان و . . کار را بیچ

و عادی بود ، چنانکه در عراق نیز قبل از انقلاب وضع بدین منوال بود ، ولی ما دیدیم که بعد از

انقلاب و گسسته شدن زنجیر استعمار این وضع نکلی برگشت ، و بلکه بعکس آن مبدل شد . .

و رئیس حکومت مستقلی بروی کار آمد .

روی این اصل من معتقدم که انقلاب آنروز تأثیر عمیق و عظیمی در این امر داشت ، و

این بهترین قیمتی بود که در مقابل انقلاب پرداخته شد . (جلال بابان) . (۱)

(۱) : الثورة العراقية الكبرى تألیف سید عبد الرزاق حسنی ط صیدا - لبنان

قدرت و نفوذ معنوی علما :

و بنظر ما از ارزشترین نمونه‌ها و آثار این انقلاب ، روشن شدن کیفیت قدرت و نفوذ علماء اسلامی بود که درک آن برای استعمار قبلا خیلی مقدور نبود.

انگلستان قبلا ، یعنی در سال ۱۸۹۰ میلادی نمونه‌ای از نفوذ علماء و ارزش آنان را در میان ملل مسلمان در جریان «تحریم» تبا کودیده بود.. استعمار دیده بود که چگونه استعمال دخانیات ، برای مبارزه ، با نقشه‌های استعماری انگلیس در ایران ، بوسیله آیه الله العظمی حاج میرزا حسن شیرازی تحریم گشت و بلافاصله در سراسر ایران استعمال دخانیات ممنوع شد و مسلمانان بدون استثنا از این دستور پیروی کردند و کمپانی انگلیسی ک . ف . تالبوت G.F.Talbot که ناصر الدین شاه امتیاز کشت توتون و تبا کورا بوی داده بود شکست خورد ، و ضرر کرد و درش را تنگته کرد!..

ولی استعمار فکر میکرد که دیگر پس از گذشت ۳۰ سال از آن تاریخ (تاسال ۱۹۲۰ م که انقلاب بدستور علماء شروع شد) قدرت و نفوذ علماء از بین رفته است ولی با شروع دستور جهاد از طرف علماء و آمادگی همه مردم برای پیروی از آن برای استعمار روشن شد که هنوز نفوذ و قدرت معنوی علماء از بین نرفته است ، و روی همین حساب و برای از بین بردن نفوذ علماء به کار شکنی‌ها و تبلیغات و مبارزات مخفی علیه علماء توسط عمال داخلی خود در کشورهای اسلامی پرداخت که نمونه‌ای از آن اقدامات را از قول «مس بل» انگلیسی در شماره (۶) این مجله نقل کردیم و امیدواریم که مردم مسلمان در این مسئله مهم دقت بیشتری نموده و از نقشه‌های استعمارگران ، در تبلیغات علیه علماء ملی اسلامی مطلع شوند . . .

اتحاد شیعه و سنی .

یکی دیگر از آثار انقلاب ملی عراق این بود که شیعه و سنی ، که قبلا با همدیگر نزاع و کشمکش‌هایی داشتند ، در عراق با همدیگر متحد شده و برای جهاد با استعمار پیمانی بستند .

هنگامیکه در شب ۲۹ ماه رمضان در صحن عباس (ع) بدستور آیه الله شیرازی و علمای دیگر دستور مبارزه صادر میشد ، همه رؤسای قبایل و عشایر حضور داشتند ، و بلافاصله پس از اطلاع از نظر علما در سراسر عراق انقلاب بتدریج برپا شد و شیعه ، دوشادوش همدیگر عایه استعمار بجنگ پرداختند .

انگلستان خواست با ایجاد تفرقه و نفاق بین شیعه و سنی ؛ انقلاب را شکست دهد .

و برای همین منظور دبیر اول نماینده عالی انگلستان در عراق، از طرف دولت متبوع خود پیش علمای شیعه رفت و از گذشته‌ها و تزییقات حکومت عثمانی بر ضد شیعه سخنها گفت و در آخر اعلام داشت که: حکومت بریتانیا؛ برای حفظ حقوق شیعه؛ و انتقام از کارهای گذشته سنیان نسبت به شیعه، آماده همه گونه کمک میباشد.

و از طرفی؛ نماینده‌ای هم پیش علمای سنی فرستاده و آنها را از عاقبت خطرناک؛ انقلاب بر حذر داشته و اعلام کرده بود که نتیجه نهائی این انقلاب بنفع شیعه‌ها است و آنها بر حکومت مسلط شده و بر سنی‌ها فشار خواهند آورد؛

ولی این نقشه استعمار گرانه بزودی توسط علماء شیعه فاش شده و بلافاصله یکی از علمای بزرگ شیعه طی بیانیه‌ای اعلام داشت: «انگلستان در فکر ایجاد تفرقه است، آنها ما را تطمیع میکنند که برای شما یک رئیس شیعه معین خواهیم کرد و بدینوسیله میخواهند ما را از برادران سنی خود دور سازند؛ و بی ما بهمه اعلام میکنند که ما در فکر رئیس شیعه نیستیم ما خروج انگلیس و تأسیس حکومت اسلامی میخواهیم ولو اینکه رئیس آن سنی باشد» (۱)

نتیجه این امر؛ ادامه مبارزه. علیه استعمار گشت، و از همانوقت بیهود عراقیها، اعم از شیعه و سنی با همدیگر متحد شدند، بطوریکه هیچگونه اختلاف قابل توجهی با همدیگر پیدا نکرده‌اند.

همکاری عملی بین همه مردم عراق؛ با وجود اختلافات مذهبی، و خواست همگانی برای طرد استعمار و نیروهای اشغالگر؛ در واقع نموداری از وحدت مسلمانان در کارها و مشکلاتی است که پیش می‌آید (۲) و این خود اثری از جدار از آثار انقلاب ملی عراق است

(۱): رسالة الاسلام - چاپ قاهره - سال ۶ شماره ۱ ص ۵۸ مقاله: العواطف الالامیه فی العراق.

(۲): العراق من الاحتلال حتی الاستقلال ص ۳۹

رمز عظمت مسلمانان

امام صادق میفرماید: لا يزال الدين قائما ما قامت الكعبة!
: آئین اسلام نازمانی بر پاست که خانه خدا بر پا باشد (زیر امر اتحاد و وحدت کلمه مسلمین همین مرکز مقدس دینی است) «وسائل الشیعه - جلد دوم»

☆ ☆ ☆

علی علیه السلام میفرماید: لا تترکوا حج بیت و بکم فتهلکوا!
: زیارت خانه خدا را ترک نکنید که هلاک خواهید شد (وعظمت و وحدت شما مسلمانان از میان خواهد رفت)

وسائل الشیعه - جلد دوم